

IPV-PRO&POL

Intimate Partner Violence: impact, processes, evolution and related public policies in Belgium

Het sociaal-demografische profiel van daders die bij justitie zijn gesignaleerd wegens IPV: doorverwijzing naar justitie, gerechtelijke beslissingen en sociale positionering

Jean-Paul Sanderson en Charlotte Vanneste

Conférence finale 17.02.22 Eindconferentie

Sociaal-demografisch profiel van vermoedelijke daders van IPV die bij justitie zijn gesignaleerd: waarom?

- Vragen over de **plaats van justitie** en de koppeling ervan aan die van de psycho-medisch-**sociale sector** / reflectie over de adequaatheid van het overheidsbeleid inzake IPV
- Sociaal-demografische benadering: onderzoek naar de **sociale kenmerken** van de populatie van verdachten die bij het parket zijn gesignaleerd wegens IPV

Tweeledig doel: twee onderzoeksvragen

1. Verschilt de wegens IPV gesignaleerde (vermoedelijke) daderpopulatie in sociaal-demografisch opzicht van de algemene bevolking? Hebben deze kenmerken een invloed op het fenomeen en/of op de signalering ervan bij justitie?
2. Hebben sociaal-demografische kenmerken een **impact** op het bestaan van een gerechtelijke reactie en op het type gerechtelijke beslissing?

Methode

Koppeling tussen

- gegevens van **correctionele parketten**: cohort van 39.438 vermoedelijke daders die in 2010 zijn gesignaleerd wegens IPV
voorwerp van eerder onderzoek (Vanneste, 2016)
- sociaal-demografische gegevens uit het Rijksregister en **van volkstellingen**

Koppeling op basis van het woonstraat en het geboortejaar (88% bereikt)

Justitiële basisgegevens

Opgelet:

- Deze gegevens bevatten GEEN informatie over de prevalentie van IPV (GEEN enquêtegegevens)
- Ze betreffen enkel daders die bij justitie zijn GESIGNALEERD
- De resultaten moeten worden geïnterpreteerd als een weerspiegeling van omstandigheden die kunnen bijdragen tot
  - het optreden van IPV en/of
  - de signalering bij justitiezonder dat er een onderscheid kan worden gemaakt tussen beide

Gerechtelijk profiel

IPV-vermoedelijke daders	% van cohort
Mannen	76%
Vrouwen	24%
Belgische nationaliteit	85%
Vastgesteld strafbaar feit	70%
<i>'familiegeschil' zonder strafbaar feit</i>	15%
<i>CSS geen overtreding of onvoldoende aanklacht</i>	21%
IPV voor het eerst gemeld in 2010	71%
Signalering wegens andere soorten feiten dan IPV	71%
Aanwezigheid van fysiek geweld	62%
<i>Moord of poging tot moord</i>	0,6%
Inbreuk op de privacy (pesterijen)	20%
Bedreigingen	20%
Seksueel misbruik	1,4%
N	39.438

Sociaal-demografische gegevens

- ✓ Volkstelling **2011** (Census)
- ✓ Arbeidsmarktpositie, opleidingsniveau, sociale groep, geografische spreiding
- ✓ **Sociale-positioneringsindex** bepaald door **de combinatie van**
opleidingsniveau, arbeidsmarktpositie en huisvestingskwaliteit
(gemiddelde grootte, eigenaar of huurder)
- ✓ Maakt het mogelijk om situaties **van cumulatieve kwetsbaarheid** te identificeren
- ✓ Er zijn **4 groepen** vastgelegd: benadeeld (Q1), gemiddeld 1 (Q2) en 2 (Q3), bevoordeeld (Q4).

Sociaal-demografisch profiel

	Variabelen	% IPV-vermoedelijke daders	% van de Belgische bevolking
Type	Vrouw	24%	49%
	Man	76%	51%
Belgische nationaliteit	Parquetgegevens	83%	90%
	Volkstelling	85%	90%
Kinderen in het huishouden	Ja	55%	51%
	Niet noodzakelijk	37%	49%
	Onbekend	8%	0%
Leeftijdsgroepen	Jonger dan 18 jaar	0%	20%
	18-29 jaar	23%	15%
	30-49 jaar	62%	29%
	50 jaar of ouder	15%	36%

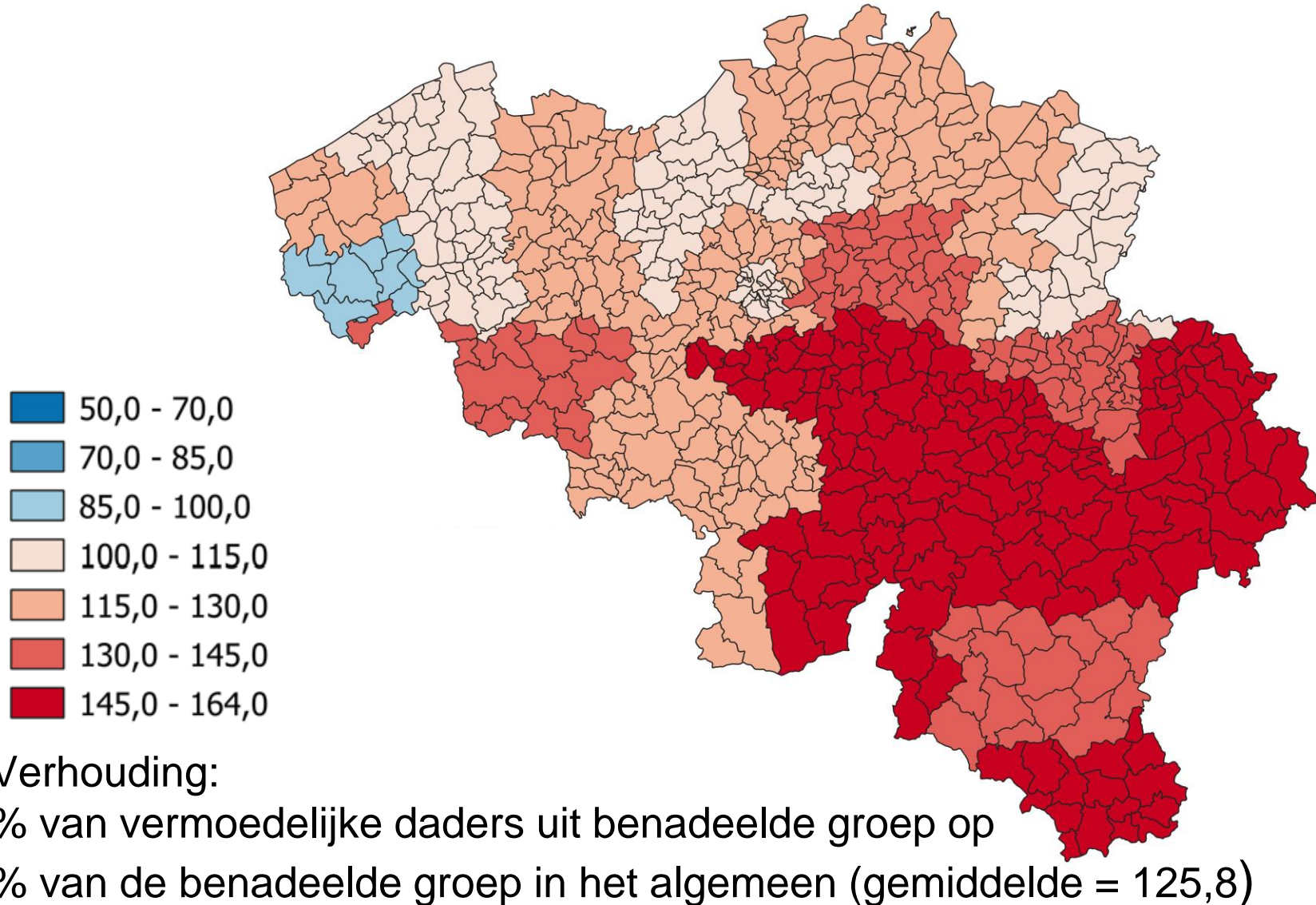
Sociale positionering

	% van IPV-vermoedelijke daders	% van de bevolking in België
Benadeelde groep (Q1)	31,2%	24,8%
Lage middengroep (Q2)	28,0%	25,2%
Hoge middengroep (Q3)	24,5%	26,1%
Bevoordeelde groep (Q4)	16,3%	23,9%

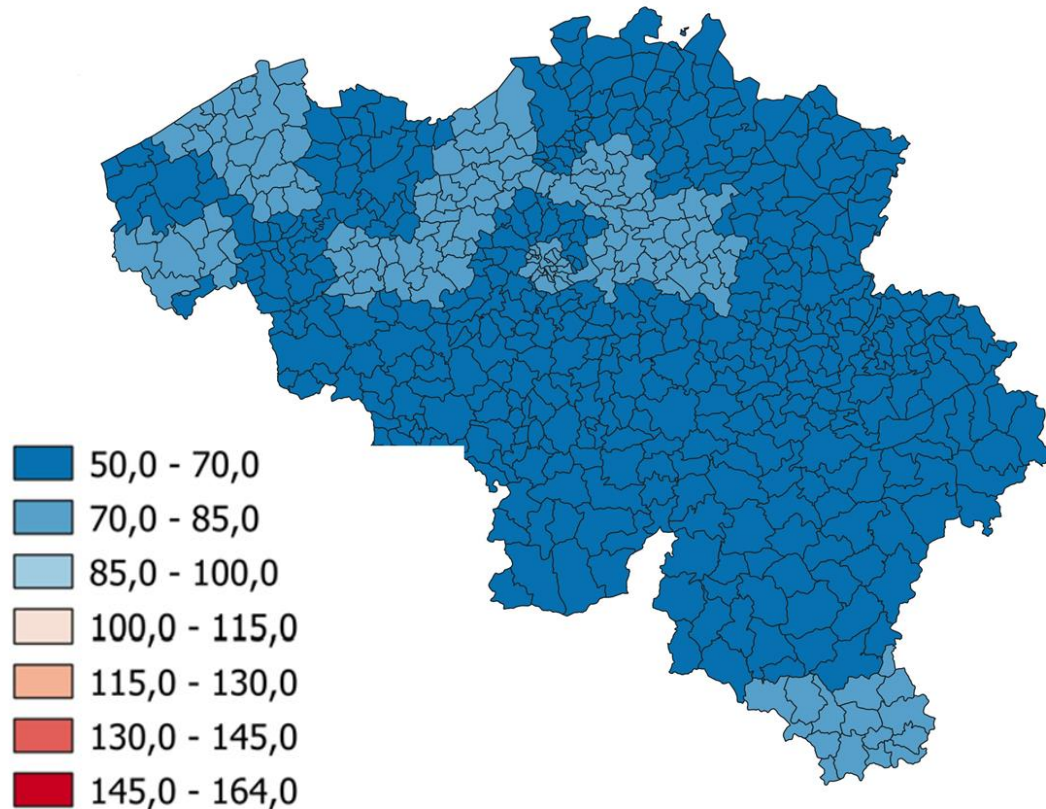
Ruimtelijke weergave van IPV-vermoedelijke daders

- Sociale groepen **ongelijk verdeeld** over het Belgisch grondgebied
- Doel: een mogelijk **ruimtelijk effect** vaststellen door verhoudingen te berekenen:
  - aandeel van de **benadeelde** groep onder IPV-vermoedelijke daders / aandeel van dezelfde groep in de algemene bevolking - per gerechtelijk arrondissement
  - aandeel van de **bevoordeelde groep** onder de IPV-vermoedelijke daders / aandeel van dezelfde groep in de algemene bevolking - per gerechtelijk arrondissement

Ruimtelijke weergave benadeelde groep

Ruimtelijke weergave bevoordeelde groep

Verhouding:

% van vermoedelijke daders uit bevoordeelde groep op

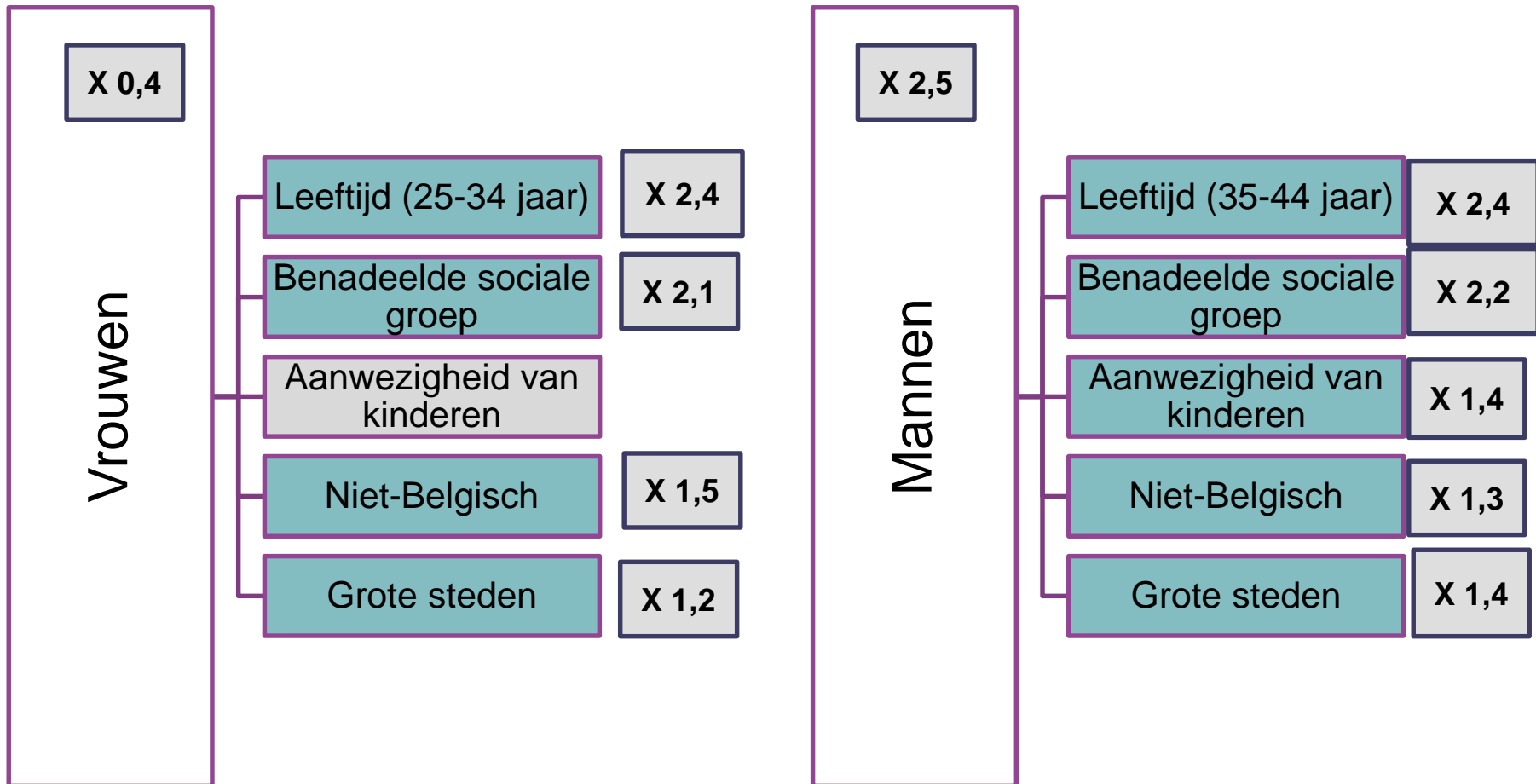
% van de bevoordeelde groep in het algemeen (gemiddelde = 68,3)

Logistische regressie / signalering van IPV-verdachten

- Doelstelling 1: **predictief model** van de wegens IPV gesignaleerde populatie, waarbij verschillende variabelen worden gecombineerd
  - Negatief resultaat:** signalering van IPV is statistisch 'te zeldzaam'
- Doelstelling 2: welke variabelen hebben – indien alle andere parameters gelijk zijn – een **impact** op de signalering bij het parket wegens IPV?

Impact van variabelen op de signalering van IPV

De kans op signalering wegens IPV is (X) keer groter
'als alle andere parameters gelijk zijn'

Belangrijkste resultaten / IPV-signaleringen

- IPV-signaleringen hebben wel degelijk betrekking op alle lagen van de bevolking ... *maar*
- Algemene **ondervertegenwoordiging** van het meest bevoordeelde kwartiel van de bevolking
- **Oververtegenwoordiging** van het meest benadeelde kwartiel van de bevolking, maar **ruimtelijke verschillen**
  - Vooral in economisch zwakkere regio's (Wallonië)

Interpretatie

De oververtegenwoordiging van het benadeelde kwartiel kan te wijten zijn aan

- ✓ de accumulatie van sociale kwetsbaarheden (opleiding, huisvesting, status op de arbeidsmarkt) die bijdragen tot een **IPV**
- ✓ factoren die de **zichtbaarheid van** deze feiten en/of het **beroep op** gerechtelijke tussenkomst door middel van een klacht in de hand werken
  - gevolgen van geweld meer zichtbaar in aangrenzende flats dan in huizen met vier gevels
  - politie en sociale diensten meer aanwezig en/of attenter zijn in meer preciaire buurten of gezinnen
  - het feit dat de vermoedelijke dader reeds bij justitie bekend is voor andere soorten strafbare feiten kan de identificatie van IPV vergemakkelijken
  - (financiële, sociale) onmogelijkheid voor het slachtoffer en/of de dader om via afzonderlijke huisvesting of via toegang tot psychosociale hulp een oplossing te vinden

Omgekeerd levert een bevoordeelde sociale positie voordelen op die bescherming kunnen bieden tegen zowel geweld als het signaleren ervan.

Ruimtelijke verschillen: hypothesen

Twee hypothesen onderzoeken voor een beter begrip:

- **structureel:** het economisch sterkere Vlaanderen beschikt over meer *middelen* voor sociale bijstand (voor slachtoffers en daders)
- **beleidsmatig:** Vlaanderen heeft een meer ‘holistische’ *aanpak* van IPV ontwikkeld en heeft in een vroeg stadium, vanaf het eerste contact, een systeem van sociale diensten (CAW) ingevoerd dat focust op zowel slachtoffers als daders (minder het geval in Wallonië)

Gerechtelijke reactie en sociale groep

Impact op het bestaan van een gerechtelijke reactie

Groepen	% gerechtelijke reactie	% gerechtelijke reactie	% gerechtelijke reactie
	Totaal	Vrouwen	Mannen
Q1	33%	23%	35%
Q2	28%	20%	30%
Q3	29%	18%	31%
Q4	27%	20%	30%
Totaal	30%	20%	32%

Type gerechtelijke beslissing en sociale groep

Impact op het type gerechtelijke beslissing

Groepen	% voorlopige hechtenis	% veroordeling	% aanbod van strafbemiddeling
Q1	12%	39%	22%
Q2	9%	33%	26%
Q3	8%	31%	26%
Q4	9%	33%	26%
Totaal	10%	35%	23%

Resultaten

Vaker **gerechtelijke reactie**:

- bij **vrouwen** dan bij mannen
- als de verdachte tot een **benadeelde sociale groep** behoort (vooral bij mannen)

Bij de verdachten die het voorwerp uitmaken van een gerechtelijke reactie:

- **voorlopige hechtenis** en **veroordeling** komen vaker voor in de benadeelde groep
- **strafbemiddeling** wordt minder vaak aangeboden bij de benadeelde groep

Impact van variabelen 'als alle andere parameters gelijk zijn' (logistische regressie)

op de gerechtelijke reactie

- ✓ het mannelijk **geslacht** (X 1,8) en
  - ✓ de **strafrechtelijke variabelen**
    - fysiek geweld (X 1,5) - doodslag of poging daartoe (X 13)*
    - seksueel misbruik (X 3.2)*
    - andere soorten feiten (X 1.8)*
    - eerdere IPV-feiten (X 2)*
- vergroot de kans op een gerechtelijke reactie het meest
- ✓ de **sociale groep** heeft een **discriminerend** maar **zwak effect**: grotere kans op gerechtelijke reactie voor de meest benadeelde groep

Impact van variabelen 'als alle andere parameters gelijk zijn'

op het type gerechtelijke beslissing

- ✓ het **geslacht** (man) vergroot de kans op voorlopige hechtenis (X 3,5) en veroordeling (X 3,3)
- ✓ de **strafrechtelijke variabelen** vergroten de kans op voorlopige hechtenis en veroordeling (van X 1,3 tot X 12) en hebben zeer uiteenlopende effecten op het aanbod van strafbemiddeling
- ✓ de **sociale groep** heeft een **matig effect**: de kans op voorlopige hechtenis en veroordeling is groter voor de meest benadeelde groep

De combinatie van verschillende van deze variabelen versterkt de meest repressieve opties

Conclusies

Signalering van IPV bij justitie

- **Oververtegenwoordiging** van de **meest benadeelde** sociale groep onder de gesignaleerde IPV-verdachten:
  - na geslacht en leeftijd, sociale groep = factor met de grootste impact op de signalering van IPV bij justitie
- De oververtegenwoordiging van deze groep is **groter in Wallonië**: nog te onderzoeken hypothesen

Gerechtelijke reactie

- Het **geslacht** en de **criminele variabelen** blijven de belangrijkste determinanten van de gerechtelijke reactie en van het meer of minder repressieve karakter ervan
- Maar zwakke voorkeur voor een gerechtelijke reactie van repressieve aard ten aanzien van IPV-verdachten uit de **benadeelde sociale groep**

Conclusies

In het algemeen vestigen de resultaten de aandacht op:

- **Het belang van investeren in het sociaal beleid** dat bijdraagt tot de vermindering van de juridisering van deze situaties van IPV
- **De bewegingsruimte voor een meer sociale aanpak** na doorverwijzing van de situaties naar justitie om repressievere maatregelen en het mogelijk contraproductieve effect daarvan te vermijden

Bedankt voor uw aandacht

Voor meer informatie:

jean-paul.sanderson@uclouvain.be

charlotte.vanneste@just.fgov.be

charlotte.vanneste@uliege.be